

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ФРАНЦУСКО - ПРУСКИ РАТ.

(Свршетак.)

Ката. Бог да прости!

Милан. Да, отац! У Француску, или да си налетем лаворових венаца са победа, којима ће се цео свет дивити, или славно да погинем!

Поповић. Да погинеш! Но то би ми требало!

Петровић. (Поповићу и Јеци). Тако вам треба!

Јеца (кроз плач). Милане драги, зар би ти нас оставио!

Ката. Бог да прости!

Милан. Да, отац, у Француску, већ сутра — још данас! Сваки је тренутак скуп. Радо полазим, јер ће ме ваш благослов свуда пратити.

Поповић. Али, драги сине! Ја ко велим да би ти могао остати и код куће.

Јеца. Да боме да може!

Петровић. А где, где Француза!

Милан. Никада отац! Зар нису Французи први људи на свету?

Поповић. То јест кад се узме...

Милан. Зар не држи читав свет са Французима?

Поповић. То јест, има људи, који и не држе.

Милан. То су само кратковиди људи, који не виде даље од носа.

Петровић (свети се.) Хоћеш, Илија, да браниш Французе?

Јеца. За што, драги сине! Нису ни Французи баш сву мудрост кашиком попили.

Милан. Тако? А ко је измислио еринолине шињоне? Где је прва мода него у Паризу!

Ката. Сад сте насели, госпођо Јецо!

Милан. За то немојте ме више задржавати. С Французима победа или смрт, то је моја лозинка. Па сада збогом, госпођице Марија! Седите лено за фуруну, па читајте оцу новине.

Марија. Ви се варате, господине, ако мислите, да сте само ви вредан син ваших родитеља, да само у вашим грудима гори пламен одушевљења за победу и славу. И ја сам вредна кћи својих родитеља! И ако сам женска, нисам ни ја кукавица!

Петровић (за себе). Шта је сада овој!

Марија. Да, господине Милане! И ако се не ћу борити у редовима храбрих јунака, а оно ћу да се нађем на другом још славијем месту. Рањени храбри пруски војници наћи ће у мени анђела хранитеља. Тешке ћу им ране завијати, самртницима пружати лађана напитка, а мртвима на гроб цвеће садити и венце плести!

Петровић. Шта ти је? Шта ти то говориш?

Ката. Море, Марија, шта је теби!

Марија. Аха, брат Васо, хоћеш да браниш Прусе!

Јеца. Бог да прости!

Марија. Да, отац! Идем и ја, идем у пруски табор. Не ће се рећи, да је ваша кћи за господином Миланом заостала, па ако ће се г. Поповић имати чиме да поноси, имаћете и ви!

Петровић. Па зар нас да оставиш, твога отца!

Ката. Твоју матер!

Поповић. Хоћеш, Васо, да браниш Французе!

Јеца. Бог да прости!

Марија. Радо полазим! Ваш ће ме благослов свуда пратити, а баш ако какво француско тане учини крај моме млађаном животу, (кроз плач) а ви ће те потражити мој гроб и подићи камен са надгробним натписом: Овде лежи Марија, која није трпила Французе!

Ката (кроз плач.) Слатко моје дете! (Му-жу.) Томе си све ти крив са твојим проклетим новинама!

Јеца. Тако је! Свему томе су узрок те проклете новине!

Ката. Колико сам ти пута рекла, да се манеш тих проклетих новина, али коме говорим — глумом.

Јеца. Па зар ја нисам доста говорила, ал' моје речи беху глас у пустињи!

Ката (љутито). Ето ти сада твојих Пруса!

Јеца (исто тако). Ето ти твојих Француза!

Петровић (шета по соби полагао). Хм, хм!

Поповић (исто тако). Хм! Шта велиш?

Петровић. Ја? Ништа!

Поповић. Хм!

Петровић. Шта си казао?

Поповић. Ја? Ништа!

Петровић. Овај...

Поповић. Онај...

Петровић. Ја бих ко рекао...

Поповић. И мени се свици...

Петровић. Да је ова цела ствар од наше деце...

Поповић. Само комедија!

Петровић. Тако је! Него кад ствар добро промотримо...

Поповић. И промислимо...

Петровић. Није рђава комедија!

Поповић. Напротив, са свим добра!

Петровић. Са свим налиг на ону шалу мало пре.

Поповић. Коју смо нас двоје представљали!

Петровић. Па шта сада да радимо?

Поповић. Ја ко велим да се чинимо невешти!

Петровић. А ти се иначе не срдеш на мене?

Поповић. Боже сачувај! А ти?

Петровић. Није ми ни на крај памети!

Поповић. А ти ходи овамо! (Полете једно другом и загрле се.)

Петровић. Но, Ката, шта си стала?

Поповић. Ти, Јецо, шта звераш?

Ката. Та ми се управо и нисмо посвађали.

Петровић. (Милану.) А, Прускиње!

Поповић. А ти Французу, шта је с вама?

Милан. (Који су међу тим елекли) **Село-Марија.** Шили смо — вечити мир!

Петровић. Фала богу, то је сретно прошло, а од сада не ћу држати ни с ким.

Поповић. До само са Србима!

Сви. Живили!

(Завеса пада.)

Д Ш С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Мати и син.“) (Свршетак.) Кад погледамо на целу ту приповест о матери и сину, пада нам на ум песник шахова стари Фирдузи у хајновој песми. Њему је шах обрекао неко тисуће „томана“, да му свева славу породице шахове. Кад песник доврши песму, пошље је шаху и чека „томане“. Било је

златни и сребрни томана. „Кад говори лупеж какав о томанима, обично мисли сребрне; али кад шах обриче томане, то могу бити само златни“. А кад шах посла томане, томани беху сребрни. Шах је био тврдица и омануо је песника. Исто тако и наша заматорјевна Бирхифајферка: да нам је мушка глава напратала какву матер, ми јој не би на сумце веровали;

ал' кад је то стара госпа, ми јој одма верујемо, па се и љуто презаримо. Зар је ово мати? Јесте ли ви били кадгод мати, госпо Бирхфајферко? Опростите, што се нисмо толико начитали вашег животописа, ал' ми би рекли — да нисте никад били. Ал' бар сте кадгод пожелели да будете мати. Но ако сте желели, да сте овака мати, онда нисте знали шта желите: онда можете себи честитати, што вам је утроба исто тако јалова, као што вам је перо. — Мати после 15 година не познаје јединог сина, а позна га девојка, која је онда, кадга је последњи пут видела, била дете од својих десет година! А кад га позна и увери се о његовој невиности, она му једва — једва прашта; а онамо је од жалости за њим за једну ноћ оседела!

Кад је већ мати тако педоношче, да какав је тек син! Он је с материном клетвом, ал' уверен о својој невиности, отишао у свет; стекао велико имање, одржао се здрав и чист, па се враћа дома, да му и мати опрости. Има ли већега шмокљана међу синовима овога света! — Ал' то вам не можемо замерити, госпо Бирхфајферко, та ви јамачно нисте никад били — син!

Исто је тако чемерно створење и Селма, само што је још замазанија и од матере и од сина.

Ал' то су вам типови немачке породичне сентименталности.

Још је по најживља слика фрагментарне појаве овога насторчета, што је узрок материној клетви; и нешто целокупнији створ материне снаје докторке, „медведове мечке.“

У таким медвеђим сликама огледа се, у осталом, понајверније права врлина немачкога духа.

Превод је чист и тачан, местимице и сувише тачан: Немачки „Вар“ — у Немаца је то умиљата порозишна зверка — није српски медвед.

Приказивачи обе главне особе могли су нас потпуно задовољити. „Мати“ особито при крају прве половине и после у појави са сликом синовљом. Ако је још било што недостатка, од отога иде нешто на засуканост карактера. — Брацијев син био је у првој половини на висини свога дара, у другој се осетило, да нешто притискује неприродност положаја, по притисак је тај нашао на успешан отпор. — „Селму“ ни много извезбанија глумица не би могла извући из растињености и невероватности душевне јој основе, за то гђи приказивачици морамо признати смелост, којом се подуватила тог задатка. Као што је докторова „мечка“ најживљи облик, тако нам га је гђа Ленка Маринковићева и приказала живо, окретно и умиљато, по свом обичају. Оквир недељковићевог доктора додигао је слици, само је за медведа могао бити — незграпнији. — 3. —

С И Т Н И Ц Е.

(„Фигарови сватови.“) Многима ће бити позната Бомаршова шаљива игра „Фигарови сватови“, коју је дивна музика бесмртнога Моцарта овековечила, те за то не ће бити без интереса, да се упознамо како је постао тај комад.

Овај комад био је довршен у рукопису год. 1780 за време Лудвига XVI, а год. 1781 прими га „Театр-Франсе“ за представу. Али како се у томе комаду нападало на француско племство и на тадање дворске грехе, то мораде опасни „берберин“ карантену издржати и 5 цензура претурити преко главе. Само заузимању принцева, кнезова па и самих министара има се захвалити, да се овај комад тек после три године, дакле год. 1784. априла могао први пут приказивати.

Прва представа забележена је у свима савременим мемоарима. Тога дана беше још рано у јутру „Театр-Франсе“ опкољен светином. Покушаји полиције да растера светину остану неуспешни, јер ова не само да је врата оставила, већ је и саломила гвоздену решетку, која је улаз пречила, и нацунила је кућу далеко пре почетка представе. Најотменије госпе, да осигурају себи своје место, ручале су у женској гардероби. Представа је испала као што се није ни очекивало. Осамдесет и шест пута, скоро једно за другим, представљао се овај комад, а на представама беше не само цео Париз, већ и цела околица, људи из најдаљих француских провинција, а странци из свију европских земаља. За време од 8 месеца пало је на каси 346.197 ливара. Писац је добио тантијему од 41.499 ливара. Међу тим комад стече на брзо силних пријатеља, који су писца критикама, епиграмима и сваковрсним анегдотама нападали. Бомарше бранио се жестоко, најпосле је повикао у „Париском Журналу“: „По што сам у пркос лавовима и тигровима продрљо да ми се комад представља, не ћу се дуже због његовога успеха са стеницама клати.“ Речи „лавовима и тигровима“ истумаче његови противници да се краља тичу. Краљ се баш картао кад му то рекоше, те тако расрђен напише на карти — кажу на зеленој седмици — заповест, да Бомаршеа уапсе, што се ноћу између 8 и 9 марта год. 1785 и догодило. После пет дана пусте писца и овај се покаже публици при једној од најсјајнијих представа свог комада, на којој су сви министри били присутни.

Комад је овај тако популаран, да вође странаца у Севиљи показују странцима сокак и кућу, у којој је живио бербер Фигаро. Фигаро измишљена особа добила је дакле реалне битности. Ово је највећа слава песничког умотвора! Н.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 49.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 2 АПРИЛА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

П А Р И С К И   К О Л О Т Е Р .

ШАЉИВА ИГРА У 2 РАДЉЕ, ОД БАЈАРА, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО Л. ТЕЛЕЧЕИ.

О С О Б Е :

Морен, ђенерал	Брани.
Емил, син му	Лесковић.
Моренова, снаја ђенералова	Ј. Маринковићка
Илер, собник ђенералов	Соколовић.
Менјерова	Ј. Поповићева.
Јосиф,)	Ј. Јовановићка.
Елиза,) њена унучад	Л. Хаџићева.
Бизо, актуар код порезништва	Рашић.
Први)	Живковић.
Други) слуга	Бунић.

Збива се у Паризу: прва радња код Менјерове; друга у двору ђенерала Морена.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

Т. Ј. ЈОВАНОВИЋКА ЧЛАЊ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ КАО ГОСТ.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.